

Dysartri

Dysartri beror på att rörelseförmågan i talapparaten är påverkad av en skada eller sjukdom i nervsystem eller i musklerna. Orsaken kan vara stroke, en traumatisk hjärnskada, tumörer eller inflammatoriska processer i nervsystemet. Neuromuskulära sjukdomar som t.ex. Parkinson, ALS, MS och myastenia gravis kan också ge upphov till dysartri.

Dysartri gör talet otydligt på olika sätt och man kan ha svårt att göra sig förstådd. Ofta beror det på att artikulationen inte är tillräckligt distinkt. Om stämbanden och andningsmusklerna drabbats kan rösten bli svag och hes och det kan vara svårt att få luften att räcka till när man pratar. I andra fall påverkas satsmelodin. Ibland drabbas också taltempot, man kanske talar för långsamt eller för fort. Om gommen är drabbad läcker luft ut genom näsan när man pratar och talet blir nasalt.

Uttalssvårigheterna gör inte att man får svårt att läsa eller skriva och påverkar inte heller språkförståelsen eller begåvning. Det finns tyvärr mycket okunskap i samhället om dysartri, det händer att personer med dessa besvär blir bemötta som om de var berusade eller hade ett begåvningshandikapp.

Indikationer för logopedisk utredning

Om talet har blivit sluddrigt och otydligt - kontakta logoped.

Logopedisk utredning

Logopeden undersöker andning, röst, rörelseförmåga och känsel i tunga/läppar, funktionen i mjuka gommen och gör en bedömning av artikulation och satsmelodi.

Indikationer för logopedisk behandling

Svårigheter att göra sig förstådd i en samtalssituation.

Logopediska behandlingsåtgärder

Grad och typ av dysartri påverkar behandlingsupplägget. All behandling syftar till att optimera patientens förmåga att kommunicera och göra sig förstådd. Behandlingen innebär att man tränar på det som är svårt och/eller lär sig att kompensera för talsvårigheterna på olika sätt t.ex. genom att sänka taltempot eller att använda kommunikationshjälpmedel. Träningen är inriktad på röst och/eller oralmotorik.

Om dysartrin beror på en stroke sker ofta en spontan förbättring under den första tiden efter insjuknandet. Fortsatt förbättring av talmotoriken kan ske med hjälp av behandling hos logoped. Skadans utbredning, patientens ork och motivation spelar roll för rehabiliteringens mål och framgång.

Om dysartrin beror på t ex muskelsjukdom kan orken vara begränsad, vilket gör att det kan vara klokt att helt avstå från muskelträning och istället använda sin energi till att prata. Behandlingen inriktas i sådana fall på kompensation och att hitta lämpliga kommunikationshjälpmedel.

Uppföljning

Uppföljning sker efter behov och i samråd med patienten. Uppföljning sker ofta per telefon eftersom logoped saknas i primärvården.